

Pruunala mõiste ja soovitused riikliku poliitika kujundamiseks pruunalade arendamisel Baltic Urban Lab projektimeeskonnalt

Pruunaladele uue ja kaasaegsema kasutuse leidmine on Euroopa linnades kasvav trend, mis ühtlasi järgib ka säästliku maakasutuse planeerimise põhimõtet. Pruunalade integreerimisega linnaruumi saavad Euroopa linnad säästlikumalt kasvada. Kesk-Läänemere regioonis on veel suhteliselt vähe kogemusi pruunalade arendamisel ning puuduvad riiklikud suunised.

Eestis, Lätis, Soomes ja Rootsis vaadeldakse pruunalade taaskasutuselevõttu linnades eelkõige läbi keskkonnapoliitika ning kohaliku- ja regionaalse linnaplaneerimise.

Baltic Urban Lab projekti raames läbi viidud küsitlus näitas, et Kesk-Läänemere regioonis on riiklikul tasandil keskkonnareostuse likvideerimise teemad ja kohalik linnaarengupoliitika harva omavahel seotud. Pruunalade kasutuselevõtule võib sellest kujuneda aga takistus terves regioonis. Pinnasereostuse likvideerimisega tegelevad keskkonnaekspertid ja linnaplaneerijad peaksid rohkem omavahelist koostööd tegema, et laheneda pruunalade taaskasutusele võtmist terviklikult.

Pruunalad paiknevad tihti linnas atraktiivses asukohas, kesklinna ning olemasolevate elamupiirkondade lähedal, mis suurendab pruunalade väljaarendamisest huvitatud huvigruppide hulka.

Era- ja avaliku sektori koostöö, omavalitsuse, maaomanike ja arendajate vahel, võib pruunalade kasutuselevõtmise projektides olla väga oluline, sest tihti on riiklik rahastus piiratud.

Tihti kujunevad pinnasereostusega pruunalade kasutuselevõtu puhul peamisteks väljakutseteks hoopis maavalduse, tehnoloogia, geoloogia, finantseerimise ja vastutusega seotud küsimused.

Lisaks on väga oluline pruunalade arendamisse kaasata linnaelanikke ja teisi huvigruppe, et arutada elukeskkonna ja kultuuriväärtustega seotud küsimusi.

Baltic Urban Lab projektis sõnastatud pruunala mõiste

Pruunala mõistele puudub Euroopas ühtne definitsioon. Baltic Urban Lab projekti raames kohandati mitmete pruunaladega tegelevate Euroopa projektide määratlus. Värskeima definitsiooni pakkus välja Cabernet Networks², mis peegeldab tänaseid väljakutseid pruunalade kasutuselevõtul. Baltic Urban Lab täiendas definitsiooni (integreeritud) linnaplaneerimise ja koostööga seotud aspektidega.

Pruunala on:

- varasemast või hetkel toimivast tööstuslikust kasutusest mõjutatud ala linnas;
- mahajäetud, alakasutatud ja/või uuesti kasutusele võetud piirkond, mis toetab linna säästlikku planeerimise põhimõtet;
- tihti varasemast kasutusest saastatud pinnasega ala;
- sageli sisaldavad endas miljöövärtuslikku keskkonda või väärtusliku tööstusarhitektuuri näiteid ajalooliselt väärtuslikus piirkonnas;
- ala, mida peaks planeerima ja arendama vastavalt integreeritud plaanile, mis põhineks huvigruppide vahelisel koostööl sh avalik sektor, arendajad, maaomanikud, linnakodanikud jt asjassepuutuvad osapooled.

Kõikides Kesk-Läänemere regiooni riikides on suureks väljakutseks saastatud pinnase parandamiseks parimate meetodite leidmine ja pruunalade taaskasutusele võtmine. Nendele väljakutsetele vastuseks **töötas Baltic Urban Lab projekt välja soovitud riiklikele institutsioonidele, kes edendavad pruunalade kasutuselevõttu. Vastavalt soovitudele oleks vaja poliitilisi suuniseid pruunalade väljaarendamiseks. Näiteks riiklikud juhised pruunalade arendamiseks, mis arvestaks üldiste linnaplaneerimise põhimõtetega. Baltic Urban Lab soovitud:**

- Pinnase saaste eemaldamise eest vastutavate osapoolte (sh rahastajate) tuvastamine võib olla keeruline. Seepärast peaks osapoolte rollid ja vastutus pruunala pinnasereostuse likvideerimisel olema jaotatud (nt kohalik omavalitsus, maaomanikud);
- Riik võiks igakülgset toetada koostööd kohalike linnaplaneerimise huvigruppide vahel. Sh linnaplaneerimise alase koostöö ja sünergia loomine transpordi-, keskkonna- ja kommunaalosakonna vahel;
- Kesk-Läänemere regioonis peaksid riigid süsteemselt kaardistama pruunalade keskkonnaseisundit ja reostuse ulatust, pruunala taaskasutuselevõtmine peaks muutuma linna arendamisel prioriteediks.
- Pruunala arendamisel tuleks lähtuda kohalikest ja riiklikest majandus-, keskkonna- ja sotsiaalvaldkonna jätkusuutliku arendamise eesmärkidest ja strateegiatest.
- Riiklikud juhised aitavad linnadel tuvastada tööstuslike pruunalade kultuuriloolise väärtuse ning tagada selle väärtuse säilitamine tulevastele põlvetele.
- Riiklikud institutsioonid peaks toetama arendajaid ja koostööprojekte, mis aitaks leida pruunala keskkonnareostuse likvideerimiseks vahendeid. Ühtlasi on pruunala arendamisel tähtis kaasata kodanikke ning tagada otsustusprotsesside läbipaistvus ja legitiimsus.
- Riiklikud institutsioonid peaks võtma vahendaja rolli kohaliku omavalitsuse ja eraomanike vahel, eelkõige olukorras, kus pruunalal on palju erinevaid maaomanikke.

Lisainfo:

- 1) [Planning Systems and Legislation for Brownfield Development in the Central Baltic Countries \(Baltic Urban Lab Working Paper #2\)](#)
- 2) [Sustainable Brownfield Regeneration Cabernet Network Report, 2006](#)
[Redeveloping brownfields in the Central Baltic region \(Nordregio Policy Brief\)](#)
[Public-Private-People partnerships in Urban Planning \(Baltic Urban Lab Working Paper #1\)](#)

